

פ"מ 1.302 – "הבקרה בצה"ל"**הגדרות****1. בפקודה זו:**

- א. **בקרה** – בדיקה מתמשכת ומחזורית של תכנון וביצוע הפקודות, ההוראות וההנחיות של המפקד, כחלק ממרכיבי השליטה שלו, כדי לוודא שהן מתקיימות במלואן וכדי לתקן תיקונים נדרשים שהצורך בהם מתגלה בתהליך זה. בדיקה זו תבצע הן בתהליכי בניין הכוח והן בתהליכי הפעלת הכוח.
- ב. **ביקורת** – תהליך להערכה ולשיפור המועילות של תהליכי ניהול הסיכונים, הבקרה, הפיקוח והשליטה, כהגדרתה **בפ"מ 01.301 – "הביקורת בצה"ל"**.
- ג. **בקרה מטכ"לית** – תהליך בקרה המתקיים בצה"ל מטעם המפקדה הכללית על-ידי מנהל הבקרה או על-ידי גופי הבקרה של האגפים, הזרועות, הפיקודים, החילות והמערכים, כמרכיב מובנה בתהליכי הניהול השוטפים של צה"ל, כדי לוודא שהפקודות, ההוראות וההנחיות של המפקדה הכללית מקוימות כנדרש.
- ד. **מפקדה** – חלק מגוף צבאי, שיייעודו לאפשר את תפקודו המועיל והיעיל של הגוף כשלם, בראש ובראשונה במצב של לחימה. המפקדה כוללת את המפקד, את מטהו ואת עוזריו.
- ה. **קצין בקרה** – קצין מטה השייך למנהל הבקרה, אשר אחראיות המטה שלו, אופן מינויו וביצוע תפקידיו מפורטים בפקודה זו.

כללי

2. מנהל הבקרה הוא הגוף הנושא באחריות אסדרתית (רגולטורית) לבקרה בצה"ל.
3. ייעוד ותפקידי מנהל הבקרה מפורטים בפק"א המסדירה את פעילותו של מנהל הבקרה.
4. פקודה זו נועדה לפרט ולהסדיר את הבקרה מטעם ראש מנהל הבקרה והבקרות ברמה המטכ"לית, וכן לקבוע ולהסדיר את הבקרה בגופים נוספים כמפורט בפקודה זו.
5. פקודה זו אינה גורעת מהאפשרות לערוך הליכי בקרה ייעודיים בנושאים שונים, כל עוד הליך הבקרה אינו סותר את האמור בפקודה זו.
6. ככל מפקדה בצה"ל יהיה גורם שישא באחריות מטה לבקרה באותה המפקדה:
- א. במפקדה הכללית – ראש מנהל הבקרה.
- ב. באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות ובמערכים המקצועיים – קצין הבקרה של אותה המפקדה (במינוי עיקרי).
- ג. בארגוני המשנה של הגופים המפורטים בסעיף קטן ב' (מרמת מפקדת האוגדה ומקבילותיה באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות ובמערכים המקצועיים ועד מפקדת החטיבה ומקבילותיה באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות ובמערכים המקצועיים) – הרמ"ט, הסגן או אחד מקציני המטה המתאם של אותה המפקדה שמונה לכך על-ידי המפקד.

פרק א' הבקרה המטכ"לית

בקרה מטעם ראש מנהל הבקרה

7. ראש מנהל הבקרה יקיים בקרה מטעמו בנושאים הבאים:
- א. אופן מימוש מדיניות הרמטכ"ל.
  - ב. תהליכים מרכזיים המתקיימים בצה"ל בהתאם להנחיות הרמטכ"ל או סגנו.
  - ג. משימות ומיזמים שנבחרו על-ידי הרמטכ"ל או סגן הרמטכ"ל.
  - ד. בקרה על גופי הבקרה במפקדה הכללית וכן באגפים, בזרועות, בפיקודים בחילות ובמערכים המקצועיים.
8. לצורך עריכת הבקרות לעיל יהיו רשאים נציגי ראש מנהל הבקרה לערוך בקרה בכל יחידה בצה"ל, ואולם במקרה שעריכת הבקרה מחייבת סיווג ביטחוני ידרשו אנשי צוות הבקרה לעמוד בדרישות הסיווג.

בקרה מטכ"לית מטעם גופים אחרים

9. נוסף על הבקרה מטעם ראש מנהל הבקרה, ייערכו בקרות מטכ"ליות בנושאים הבאים, בתדירות שיקבע ראש מנהל הבקרה:
- א. בקרת מוכנות (כשירות וכוונות) – בקרה באחריות מפקד זרוע היבשה, שנועדה להבטיח את הכשירות הבסיסית, הכשירות המבצעית והכוונות של כלל סד"כ היבשה בצה"ל למילוי משימות הלחימה הנדרשות ממנו ברגיעה ובשעת חירום.
  - ב. בקרה לוגיסטית (אינטגרטיבית) – בקרה באחריות ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, שנועדה להבטיח את המוכנות (הכשירות והכוונות) בתחום הלוגיסטיקה, הרפואה והאחזקה ובתחומים מקצועיים נוספים שינחה ראש מנהל הבקרה.
  - ג. בקרת אכ"א פרט – בקרה באחריות ראש אכ"א, שנועדה להבטיח את הטיפול בפרט, את יישום הפקודות ואת מימוש אחריות המפקדים בנושא כוח אדם.
  - ד. בקרה מקצועית – בקרה הנערכת על-ידי המאסדרים (רגולטורים) בצה"ל כמתחייב מהאחריות ומהסמכות שלהם לתחום מקצועי מוגדר.
10. ראש מנהל הבקרה יגבש ויתאם את הבקרות המטכ"ליות האמורות בגרף הבקרה המטכ"לית מדי שנה, במסגרת תכנית העבודה של צה"ל המתפרסמת על-ידי אג"ת וגרף האימונים והתרגילים המתפרסם על-ידי אמ"ץ, ויפרסמן למפקדות באמצעות קציני הבקרה.
11. נוסף על האמור לעיל יתקיימו בצה"ל בקרות פתע מטכ"ליות כמפורט להלן:
- א. בקרת פתע רמטכ"ל או סגן הרמטכ"ל – בקרה לבדיקת תמונת המצב בגופים ובנושאים לפי קביעת הרמטכ"ל או סגן הרמטכ"ל, הנערכת על-ידי הגורם שמונה לעניין, ללא מתן התראה לגוף המבוקר.
  - ב. בקרת פתע מטכ"לית – בקרה מטעם גוף במפקדה הכללית, הכפופה לאישור ראש מנהל הבקרה ולתיאום עמו, אשר מודיעים עליה לגוף המבוקר ולקצין הבקרה שלו בהתראה של 24 שעות. במקרים אלה יאשר ראש מנהל הבקרה עריכה של בקרת פתע ללא מתן התראה לגוף:
- (1) נושאים הקשורים לאי תקינות ולאי סדירות בתחומי מלאים וכספים;

- 2) נושאים הקשורים למעשה או מחדל ביטחוני, לרבות ביטחון מידע;
- 3) נושאים הקשורים למעשה או מחדל בטיחותי;
- 4) נושאים הקשורים לפגיעה בכריאות הציבור;
- 5) נושאים הקשורים לפגיעה הלכתית בנושאי כשרות בלבד.

טיפול בממצאי הבקרה המטכ"לית

12. הטיפול בממצאי הבקרה המטכ"לית יבוצע בהתאם להליך המפורט בנספח לפקודה זו.

פרק ב'

הבקרה באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות במערכים המקצועיים ובארגוני המשנה שלהם

גיבוש הבקרה, הוצאתה לפועל וטיפול בממצאים

13. על כל מפקד חלה חובה לקיים בקרה על פקודיו ועל יחידותיו.
14. הבקרה תקיף את כלל העשייה והפעילות של היחידות הכפופות לו, לרבות אלה:
  - א. בקרת מוכנות (כשירות וכוננות) – בקרה הכוללת את כל תחומי העשייה והפעילות של היחידות בהיערכות ללחימה, שתפקידה לפקח על קיום ועל רמת הכשירות הבסיסית, הכשירות המבצעית, הכוננות והמוכנות של הכוחות והיחידות שבכפיפות מלאה ובכפיפות מוגבלת במצבי רגיעה ובשעת חירום.
  - ב. בקרה על עבודת המטה ועל תהליכים בתחומי בניין הכוח.
  - ג. בקרה בעת החלפת מפקדי יחידות:

מטרת בקרה זו להציג בפני המפקד הנכנס שמקבל את הפיקוד על יחידה תמונת מצב עדכנית של מוכנותה, תוך יצירת שפה משותפת ונקודות התחלה משותפות בינו לקציני מטהו, לפקודיו מפקדי המשנה ולמפקדה הממונה עליו.

הבקרה תבוצע על-ידי המפקדה הממונה ובהיעדר מפקדה ממונה, על ידי גוף שהאגף, הזרוע או הפיקוד, החיל או המערך המקצועי ימנה לכך ותהיה בה נציגות של כל הגורמים הרלבנטיים.

זמן הבקרה ייקבע למועד שלפני החלפת המפקדים וקרוב (ככל האפשר) למועד ההחלפה, וסיכומה יוגש למפקד הנכנס לפני גמר החפיפה בנוכחות המפקד היוצא.
15. הנושאים שייבדקו בעת קיום הבקרה יפורטו בנוהלי המפקדה הממונה של הגוף.
16. נוסף על האמור לעיל, יוכלו להתקיים בקרות פתע של המפקדה הממונה ביחידותיה.
17. הטיפול בממצאי בקרת מפקד ביחידתו, כאמור לעיל, או בממצאי בקרת מפקדה ממונה, יבוצע בהתאם למפורט בנספח לפקודה זו.

קציני הבקרה

18. באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות ובמערכים המקצועיים ימונה מטעם מפקד הגוף קצין בקרה במינוי מלא, לאחר היוועצות בראש מנהל הבקרה.

19. בארגוני המשנה של הגופים המפורטים לעיל (מרמת מפקדת האוגדה ומקבילותיה באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות ובמערכים המקצועיים ועד מפקדת החטיבה ומקבילותיה באגפים, בזרועות, בפיקודים, בחילות ובמערכים המקצועיים) ימונה מטעם מפקד ארגון המשנה, קצין בקרה במינוי מלא או בנוסף על תפקיד (נע"ת), אשר יהיה כפוף פיקודית למפקד, לרמ"ט או לסגן של אותה המפקדה.
20. תנאי למינוי קצין בקרה הוא מעבר הכשרה מקצועית ייעודית לתכולת תפקידו מטעם ראש מנהל הבקרה.
21. קצין בקרה יבצע את תפקידו בהתאם להוראות מפקד היחידה ועל-פי פקודות הצבא וההוראות המקצועיות של ראש מנהל הבקרה.
22. אלה תפקידי קצין הבקרה:

א. כללי

- 1) לייעץ מקצועית למפקדו בתחום הבקרה.
- 2) להמליץ על הוראות המפקד לבקרה בגופים הכפופים לו ולוודא כי נוהלי גוף הבקרה, המוסיפים על ההוראות המקצועיות מטעם ראש מנהל הבקרה, מקוימים במפקדה.
- 3) להנחות מקצועית את כל בעלי התפקידים ביחידתו שעוסקים בבקרה, ואת כל הגופים הכפופים לו, בהתאם להוראות המקצועיות בנושא הבקרה מטעם ראש מנהל הבקרה.
- 4) לקיים בקרה מקצועית על גורמי הבקרה הכפופים לו.
- 5) לפי דרישת ראש מנהל הבקרה, לסייע בביצוע בקרות מטכ"ליות.
- 6) על-פי הוראת המפקד, לקיים בקרה נושאת במפקדה ובגופים הכפופים לה.

ב. תכנון ותיאום

- 1) לתכנן, לתאם, לאשר ולפרסם את פקודת הבקרה של יחידתו, בתיאום עם ראש מנהל הבקרה ובאישורו, ובאישור מפקד היחידה, כחלק מתוכנית העבודה של היחידה. פקודה זו תכלול את כל הבקרות ביחידה, לרבות הבקרות החיצוניות המתקיימות בגופים הכפופים לה, והבקרות המופיעות בסעיף הבקרה במסגרת תכנית העבודה המטכ"לית.
- 2) לתאם עריכת בקרת מוכנות ביחידות ובעוצבות הכפופות לגוף.
- 3) לתאם לבקשת המפקד ביצוע בקרת פתע ביחידות הכפופות לו.
- 4) לתאם את היערכות הגוף לביקורות מטעם הגופים השונים ולבקרות המטכ"ליות השונות.

ג. דיווח, מעקב ותיעוד

- 1) לוודא כי דוחות הבקרה והביקורות הנושאות שבוצעו באגף, בזרוע, בפיקוד בחיל או במערך המקצועי וביחידות הכפופות לו יוצגו למפקד, ושיתקיים בהם דיון בראשות המפקד, הרמ"ט או הסגן.
- 2) לקיים תהליך בקרה ומעקב אחר תיקון הליקויים שנמצאו ועל יישום ההמלצות שסוכמו כחלטות (מכלל דוחות הביקורת והבקרה הנוגעים לגוף וליחידות הכפופות לו) ולהציגם למפקד תוך הדגשת מקרים שבהם מתעכב היישום.
- 3) לרכז את המענה של הגוף לכלל הביקורות הנוגעות אליו וליחידות הכפופות לו ולהעבירו לאישור המפקד, סגנו או הרמ"ט טרם העברתו למנהל הבקרה.
- 4) לרכז, לנתח ולפרסם את המידע, את הלקחים ואת המסקנות הנובעים מכלל תהליכי הבקרה והביקורות שהתקיימו בגוף המבוקר וביחידות הכפופים לו.

- (5) להחזיק בכל יחידה תיק ביקורת ובקרה יחידתי המתעד את הביקורות והבקורות שהתקיימו בה, ואת תהליך תיקון הליקויים שבוצע בעקבותיהן.
- ד. תפקידי קצין הבקרה בלחימה או בשעת חירום
- (1) לסייע למפקד בתהליך הבקרה על מוכנות הכוחות הכפופים לו במצבי הפיקוד השונים.
- (2) לעדכן את ראש מנהל הבקרה בתמונת המצב של ההיערכות והמוכנות של הגוף והיחידות הכפופות לו, בכפיפות מלאה או מוגבלת ללחימה במצבי הפיקוד השונים.

נספח

הטיפול בממצאי הבקרה

מס"ד	השלב	פירוט
1	פרסום	ראש צוות הבקרה יפרסם בסיום תהליך הבקרה דוח למפקד הגוף המבוקר ולידיעת מפקדו, תוך פרק זמן של 45 יום.
2	דיון	המפקד הנושא באחריות לקיום הבקרה בנושאים שבתחום אחריותו, או קצין שמונה לכך על-ידו שדרגתו אל"ם לפחות או נמוכה מדרגת המפקד בדרגה אחת לכל היותר, יקיים דיון בממצאי אותה בקרה עם מפקד הגוף המבוקר ועם ראש צוות הבקרה, תוך פרק של 45 יום.
3	סיכום הליקויים וקביעת לר"ז	בסיכום אותו דיון כמפורט לעיל, יפרסם המפקד סיכום המפרט את הליקויים ואת לוחות הזמנים לתיקונם על-ידי הגוף המבוקר.
4	תיקון הליקויים	<ul style="list-style-type: none"> מפקד הגוף המבוקר, בלוחות הזמנים שנקבעו בסיכומו של הדיון שהתקיים בממצאי אותה בקרה, יישא באחריות לתיקון הליקויים וליישום ההחלטות. מפקד הגוף המבוקר, בלוחות הזמנים שנקבעו בסיכומו של הדיון שהתקיים בממצאי אותה בקרה, יפרסם דיווח עיתי למפקדו ולידיעת קצין הבקרה של האגף, הזרוע או הפיקוד הממונים עליו, על תמונת המצב של תיקון הליקויים ויישום ההחלטות.
5	בקרה אחר תיקון הליקויים ויישום החלטות המפקדים	<ul style="list-style-type: none"> קצין הבקרה של המפקדה הממונה על הגוף המבוקר יקיים תהליך בקרה אחר תיקון הליקויים ויישום ההחלטות. קצין הבקרה יפרסם דוח עיתי למפקד המפקדה הממונה ולידיעת מפקד הגוף המבוקר על תמונת המצב של תיקון הליקויים ויישום ההחלטות. ראש צוות הבקרה שקיים את הבקרה יקיים תהליך בקרה אחר תיקון הליקויים ויישום ההחלטות.
6	פרסום דוח תיקון ליקויים	ראש צוות הבקרה שקיים את הבקרה יפרסם דוח בקרה אחר תיקון הליקויים ויישום ההחלטות לגורם האחראי על הבקרה, לידיעת מפקד המפקדה הממונה שהגוף המבוקר כפוף לה, לידיעת מפקד הגוף המבוקר ולידיעת קצין הבקרה.